

ПІДГОТОВКА НАУКОВИХ ПРОЄКТІВ

Питання підготовки наукових проєктів актуалізується внаслідок підвищення інтересу науковців до здійснення інноваційних якісних досліджень. Питання підготовки проєктних заявок широко висвітлюються в мережі Інтернет: опубліковано статті, практичні поради, проводяться вебінари, лекції онлайн тощо. Проте, підготовка наукових проєктів має свої особливості.

Проєктну діяльність в закладах вищої освіти досліджують В.Докучаєва, С.Мірошник, О.Карабін, С.Бушуєв, Н.Бушуєва, В.Вайсман, О.Данченко, І.Кононенко, К.Кошкін, В.Рач, А.Рибак, С.Руденко, В.Хрутьба, С.Чернов, Т.Фесенко, А.Шахов та ін.

Мета статті висвітлити етапи підготовки наукових проєктів у закладах вищої освіти.

Наукові проєкти мають висвітлювати інноваційну ідею, науковий та прикладний складники. Проєкт є серією заходів, спрямованих на досягнення чітко визначених цілей протягом певного періоду та з визначеним фінансуванням. Основні характеристики проєкту: наявність проблеми, на вирішення якої буде спрямовано проєкт; ідея проєкту; гіпотеза проєкту; взаємозалежність мети, цілей, завдань, дій, ресурсів та очікуваних результатів проєкту; формування плану реалізації проєкту на основі залежності між якістю, вартістю та тривалістю робіт проєкту; розроблена система моніторингу та оцінки для підтримки управління проєктом; фінансово-економічне обґрунтування. Важливим критерієм експертного оцінювання сучасних наукових проєктів є повнота використання світового досвіду при обґрунтуванні проблем, теми, предмету, основних ідей, мети і завдань. Також слід звернути увагу на оцінювання запропонованих методів і підходів, а також при оцінюванні проєкту враховується практична цінність очікуваних результатів роботи (національного рівня, регіонального рівня).

І.Програмування проєкту. На цьому етапі визначається проблемне поле, уточнюється проблемна ситуація та описується публічна проблема, яка буде вирішуватися у форматі проєкту. На цьому етапі необхідно з'ясувати Проєкт за тематикою та предметом спрямований на вирішення важливої наукової проблеми світового рівня, проблем в рамках пріоритетних напрямів розвитку науки України, важливої проблеми галузевого та/або регіонального значення для уточнення існуючих наукових проєктів виконавців.

II. Ідентифікація проєкту. Етап ідентифікації присвячений формулюванню ідей (варіантів) проєкту щодо вирішення відібраної на етапі опису проблеми, відбору ідеї проєкту, визначенню його мети та цілей, які мають бути пов'язані з національними, регіональними чи секторальними 166 пріоритетами та цілях і вимогах донора, а також мають бути доречними (актуальними), досяжними (здійсненними) і сталими (підтримуватися після завершення проєкту). На цьому етапі розпочинається формування логікоструктурної матриці та концепції проєкту. Важливим є досвід учасників проєкту у реалізації подібних проєктів, науковий доробок та досвід авторів за напрямом проєкту (за попередні 5 років). Оцінюються показники на відповідність напрямку, меті, об'єкту, предмету та завданням проєкту.

III. Формулювання. На цьому етапі ідея проєкту обґрунтовується актуальністю, новизною, практичною значущістю дослідження. Важливим на цьому етапі ознайомитися з науковим доробком з проблеми дослідження, з'ясувати яким чином вирішувалася зазначена проблемі у світовому науковому просторі. Слід звернути увагу на очікувані результати за темою проєкту:

- буде створено макет експериментального/дослідного зразка, інженерної моделі (конструкції, технології, матеріалу);
- буде укладено господарчі договори, продані ліцензії, отримано грантові угоди поза межами університету як впровадження наукових або науково-практичних результатів проєкту;
- буде отримано охоронні документи на об'єкти права інтелектуальної власності (у тому числі свідоцтв на авторський твір);
- буде захищено магістерські дисертації авторами проєкту або під керівництвом авторів проєкту;
- буде подано дослідження для участі у II етапі Конкурсу студентських наукових робіт;
- будуть опубліковані монографії (розділи монографії) за напрямом проєкту, виданих офіційними мовами Європейського Союзу в провідних міжнародних видавництвах (в друкованих аркушах авторського внеску);
- будуть опубліковані статті у наукових журналах, збірниках наукових праць, матеріалах конференції тощо, щовходять до наукометричних баз даних WoS та/або Scopus;
- будуть опубліковані монографії (розділи монографій) за напрямом проєкту, що не оцінені п.6 (в друкованих аркушах авторського внеску);

– будуть опубліковані статті у наукових фахових журналах України, відносяться до категорії «Б», статті у закордонних наукових виданнях, що не оцінені за п.8.

IV. Фінансування проекту. На етапі фінансування відбувається розгляд фінансової пропозиції, розробленої учасниками проекту, та приймається рішення про фінансування проекту. Усі процеси цього етапу проектного циклу (попередній розгляд проектної заявки, оцінювання, прийняття рішення про фінансування) здійснюються донором (фінансовим комітетом). Фінансова пропозиція має відповідати здійсненню робіт в межах проекту.

V. Упровадження проекту. Цей етап розпочинається після прийняття рішення про фінансування проекту. На цьому етапі бажано розробити послідовний та детальний план реалізації проекту, який має збігатися з очікуваними результатами проекту. Для наукових проектів очікувані результати полягають більшою мірою в кількості й якості наукових публікацій.

VI. Моніторинг та оцінка. Виконання проекту обов'язково має супроводжуватися регулярним моніторингом і оцінюванням досягнених результатів. Здійснення моніторингу проекту полягає в аналізуванні управлінської інформації стосовно витрат, використання ресурсів, виконання робіт, досягнення цілей проекту. Оцінювання та аудит проекту проводять для визначення досягнутого ефекту та закінчення проекту, встановлення відповідності результатів і продуктів проекту визначеним цілям, а також розробки пропозицій та рекомендацій для майбутніх проектів. Висновок. Підготовка наукових проектів є специфічним видом діяльності сучасного науковця і вміщує такі етапи: програмування проекту; ідентифікація проекту; формулювання; фінансування проекту; фінансування проекту; упровадження проекту; моніторинг та оцінка проекту.